

Utbildningsdepartementet

U2024/01169

Yttrande över betänkandet Offentlighetsprincipen eller insynslag och den kompletterande promemorian Offentlighetsprincipen med lätttnadsregler för mindre enskilda huvudmän i skolväsendet (SOU 2024:28), dnr 01111/2024

Beskrivning av ärendet

Utbildningsdepartementet har remitterat betänkandet *Offentlighetsprincipen eller insynslag – Allmänhetens insyn i enskilda aktörer inom skolväsendet* (SOU 2024:28) och den kompletterande promemorian *Offentlighetsprincipen med lätttnadsregler för mindre enskilda huvudmän i skolväsendet*, till barn- utbildningsnämnden i Helsingborg för yttrande.

Regeringen tillsatte 2021 en utredning, Skolinformationsutredningen, med uppdrag att långsiktigt säkerställa myndigheters, kommuners och andra aktörers tillgång till skolinformation. Utredningen skulle identifiera för och nackdelar med att dels införa offentlighetsprincipen i fristående skolor, dels att Skolverket får uppdraget att insamla data för att framställa statistik för skolväsendet. Uppdraget har efterhand vidgats att omfatta även fristående förskolor och fritidshem samt kommunal vuxenutbildning på entreprenad.

Bakgrunden till utredningen är den situation som uppstod 2020 när Statistiska Centralbyrån, SCB, som på uppdrag från Skolverket framställer statistik inom skolområdet, gjorde en ny sekretessprövning för skolstatistik. SCB hävdade enligt offentlighets- och sekretesslagen absolut sekretess för uppgifter avseende fristående skolor och upphörde därför att publicera dem. Det innebar att det inte längre fanns någon möjlighet för myndigheter, kommuner eller allmänhet att kunna ta del av statistik avseende exempelvis elevresultat, elevtal, ekonomiska eller personella förutsättningar. Möjlighet till insyn, jämförelse, information inför elevers skolval och även för kommuner att kunna ge ekonomisk ersättning till fristående verksamhet påverkades. För att lösa den akuta problematiken infördes en tidsbegränsad undantagsbestämmelse från denna sekretess i avvaktan på att skolinformationsutredningen skulle komma med förslag på en långsiktig lösning på problemet.

Det nu föreliggande betänkandet föreslår att införa offentlighetsprincipen i den fristående skolverksamheten, omfattande förskola, fritidshem, grund- och gymnasieskola samt kommunal vuxenutbildning på entreprenad. Förslag lämnas också på hur en insynsprincip kan utformas. Utredningen föreslår att de nya bestämmelserna träder i kraft 1 januari 2027.

Synpunkter

Barn- och utbildningsnämnden lämnar följande synpunkter angående utredningens förslag.

Offentlighetsprincipen ska införas hos privata aktörer på skolområdet

Barn- och utbildningsnämnden ser det som angeläget att lika villkor ska gälla inom skolväsendet oavsett huvudman. Att kunna få insyn i hur de offentligt finansierade fristående förskolorna och skolorna bedrivs och med vilka resultat är en grundläggande förutsättning för detta. En konsekvens av att införa offentlighetsprincipen är att de privata aktörerna jämföras med myndigheter vid tillämpningen av offentlighets- och sekretesslagen. Tryckfrihetsförordningens rätt att ta del av allmänna handlingar kommer då att gälla även för fristående verksamhet i de delar som är offentligt finansierade. Nämnden delar utredningens uppfattning om vikten av att införa offentlighetsprincipen i hela det svenska skolväsendet för att säkra myndigheters, kommuners och allmänhetens rätt till insyn.

Lag om insyn i enskilda huvudmän inom skolväsendet införs

Allmänhetens möjlighet till insyn är avgörande för legitimitet och tillit för ett fritt skolval. Nämnden ser därför positivt på att tillgången till skolinformation säkerställs så att elever och föräldrar får tillgång till information inför skolval. Möjligheten till insyn av de fristående skolornas utveckling över tid är också av stor vikt för att kommunen ska kunna ha en långsiktig bedömning och planering för skolväsendet inom kommunen. Nämnden ser att denna möjlighet till insyn stärks genom utredningens förslag.

Undantag i offentlighets- och sekretesslagen

Utredningen föreslår att undantag görs i offentlighets- och sekretesslagen så att uppgifter om skolverksamheten inte omfattas. I förslaget till insynslag nämns exempelvis antal elever, betyg eller andra resultat, sammansättning av grupper av barn eller elever och lärartäthet. Nämnden menar att detta är en förutsättning som krävs för att insynen ska vara möjlig och meningsfull.

Kommunerna ska ha tillsynsansvar för de enskilda förskolornas hantering av insynslagen

Kommunerna har idag tillsynsansvar över de enskilda förskolorna. Denna tillsyn föreslås nu utökas med ytterligare ett moment avseende hur insynslagen hanteras av de olika huvudmännen. Enligt nämnden är detta ett rimligt förfarande jämfört med de alternativa förslag, att inrätta nya tillsynsorgan eller allmänt ombud, som övervägts i utredningen. Dock finns en farhåga att olika praxis kommer att kunna utvecklas mellan de olika kommunernas bedömning vilket kan vara olyckligt ur ett rättssäkerhetsperspektiv.

Lättnadsregler i verkställandet av insynslagen ska införas för mindre enskilda huvudmän

Utredningen framhåller att det kan vara svårt för mindre huvudmän att leva upp till krav om tillgänglighet och skyndsam handläggning vid utlämnande av handlingar. Nämnden delar uppfattningen att förutsättningarna är olika för kommuner och de större fristående aktörerna jämfört med de mindre. Att insyn i enlighet med offentlighetsprincipen ska gälla för alla är enligt nämnden det viktiga i sammanhanget. Lättnadsreglerna, att det exempelvis kan ta något längre tid att få ut en handling från en mindre enskild huvudman, är rimliga. Nämnden delar även den uppfattning som framförs i promemorian att gränsen för att omfattas av lättnadsreglerna bör gå vid två enheter.

Sammanfattningsvis vill nämnden betona att det är av stor vikt att utredningens förslag om införande av offentlighetsprincip och insyn även i den fristående delen av skolväsendet blir verklighet.

Barn- och utbildningsnämnden den 21 november 2024